

Jaarverslag 2022 NatuurWerkgroep Gemeente Rucphen

Inleiding

De wereld op zijn kop. Zo kan men de gevolgen van de inval van Rusland in Oekraïne het best omschrijven. De gevolgen ervan ervaren wij dagelijks. Hetzelfde kunnen wij zeggen m.b.t. de gevolgen van de klimaatverandering. Het was ook een jaar waarin we geconfronteerd werden met de realiteit van het dagelijkse leven door het overlijden van 4 leden die veel gedaan hebben om de doelstellingen van de Natuurwerkgroep te helpen realiseren. Terwijl we ook geconfronteerd werden met de realiteit binnen de maatschappij. De grote bedreigingen van natuur en milieu en de noodzaak om daarbij tot actie over te gaan, worden heel verschillend ervaren en erkend omdat ieders persoonlijke belangen een andere kijk op de problematiek geven. Zelden is saamhorigheid in de aanpak zo ver zoek geweest. We beperkten de viering van ons 45-jarig bestaan tot een lunch voor onze vrijwilligers, de ruggengraat van de vereniging. De projecten Forest Fitness, Flower Power en Natuurindekern zijn doorgegaan, terwijl de vrijdagvrijwilligers, de zaterdagvrijwilligers en weidevogelvrijwilligers opnieuw hun bijdrage aan het behoud, beheer en uitbreiding van onze natuur hebben geleverd.

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was: Kees Kools, voorzitter; Cees Terpstra, secretaris; Toine Wagemakers, penningmeester; Harrie Tak, bestuurslid; Frank Nooijens, bestuurslid. Theo Hagendoorn verzorgde de boekhouding, de website en de incasso van de contributies.

Leden en donateurs

De groei van het ledenaantal stagneerde in 2022. Dit mede ten gevolge van het overlijden van de gewaardeerde leden Johan Vermunt, Ad van den Broek, Roel Reitsma en mevrouw van de Sande. Daarnaast stopte het donateurschap van Kir Royal.

<u>Omschrijving</u>	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Stand 1-1	192	182
Bij	<u>8</u>	<u>11</u>
	200	193
Af	<u>8</u>	<u>1</u>
Stand 31-12	<u><u>192</u></u>	<u><u>192</u></u>

Financieel

Het jaar werd afgesloten met een negatief saldo van € 178,94. De reserve daalde daardoor naar € 19.275,08. In de jaarrekening 2022 leest u hierover meer.

Overzicht wandelingen, bijeenkomsten en excursies

12 maart – NL Doet voedselbos Kerkstraat;
3 april – Voorjaarswandeling Ettense beemden;
27 mei – Ledenvergadering met Heemtuin in avondsfeer;
3 juli – Akkerwandeling;
6 september – Pitch Forest Fitness tijdens Duurzame Dinsdag in 2^e Kamer;
29 oktober – Uitreiken bestellingen Natuurindekern;
11 november – Ledenvergadering met presentatie over geneeskundige werking van kruiden;
4 November – Natuurwerkdag - Opschonen hei Landgoed Schijf;
5 November – Natuurwerkdag – Planten boompjes akker Brabant Water en opschonen hei de Moeren;
16 november – Boomfeestdag;
26 november – Vrijwilligerslunch.

Groene Platform Rucphen

Dit platform kwam in 2022 drie keer in constructieve sfeer bijeen met als belangrijkste onderwerpen: EVZ 's, waterbeheer, klimaatverandering, groenbeheer, gebiedsontwikkelingen, landbouwtransitie en het Landschap Ontwikkelings Plan.

Overleg met gemeente

In het overleg kwamen, naast die van het Groene Platform Rucphen, o.a. de volgende zaken aan de orde: Aanleg eekhoornbruggen, illegale kap, compensatieregeling kapvergunningen, illegale activiteiten in het Natuur Netwerk Brabant, Natuurindekern en inzet groenreserves. Daarnaast werd deelgenomen aan sessies t.b.v. de Visie Warmtetransitie.

Werkgroepen

Voor de activiteiten van de werkgroepen van onze vereniging verwijzen we graag naar de desbetreffende verslagen, die hierna volgen. Met instemming hebben we kennis van deze verslagen genomen en van de daaraan ten grondslag liggende activiteiten. De inzet van de werkgroepen maken van onze vereniging een ware NatuurWerkgroep.

Ten slotte

Het is belangrijk en absoluut noodzakelijk dat het voor iedereen in duidelijke en eenvoudige taal inzichtelijk gemaakt wordt welke problemen er op het gebied van natuur en milieu spelen en wat daaraan gedaan kan worden. Het moet niet alleen in de Tweede Kamer, Provinciale Staten of gemeenteraad besproken worden maar ook aan de keukentafel.

Graag bedanken we alle leden, donateurs, coördinatoren en vrijwilligers voor hun bijdrage aan het functioneren van onze vereniging. We vertrouwen er op dat we met hen in 2023 in goede gezondheid op de ingeslagen weg naar meer nieuwe natuur zullen voortgaan.

Het bestuur van de NatuurWerkgroep Gemeente Rucphen

28 maart 2023

Bloemenakkers/Flower Power

We beheren in 2022 in totaal 15 hectare bloemrijke kruidenakkers. Het beheer is op de gebruikelijke wijze uitgevoerd. De inventarisaties van de kruiden vonden op meerdere donderdagochtenden plaats. Dit jaar hebben we geen compost uitgereden. De reden hiervoor is dat we zien dat er meer gras gaat groeien en dat vinden we zorgelijk. Een echte oplossing voor het tegengaan van de grasgroei hebben we nog niet. Het blijkt dat dit gras net als het graan gemakkelijk uitzaait. Het gras is eigenlijk een sterkere concurrent van het graan en dus voor een graanakker zien we dat liever niet.

Voorts is er dit jaar gekozen voor het zaaien van wintergerst. De gerst leek goed op te komen maar gedurende de winter lijkt het erop dat er slechts een gedeelte gaat groeien. We zullen dit voor het komende jaar in de gaten houden en wellicht teruggaan naar winterrogge. Voor de rogge hebben we 1 perceel aangehouden zodat we mogelijk het graan kunnen oogsten wat we willen zaaien. Hopelijk kunnen we daarmee ook kosten besparen aangezien we ervaren hebben dat vooral de graankosten behoorlijk oplopen.

Bosbeheer

In 2022 is het Forest Fitness voor het derde jaar op rij uitgevoerd. Met een succesvolle start in 2020 en goed vervolg in 2021 bleef het aantal deelnemers in 2022 ongeveer gelijk aan dat van het jaar daarvoor. In totaal hebben 8 deelnemers aan Forest Fitness 2022 meegedaan, waarvan een aantal bekende, maar ook onbekende gezichten. Dit betekent dat er na 3 jaar nog steeds nieuwe beseigenaren met dit project worden bereikt. Opnieuw was de inzet van de talloze vrijwilligers onmisbaar in de ondersteuning bij het nodige zaag- en plantwerk.

Richting het einde van de zomer zijn de eerste inventarisaties gestart en aan het einde van 2022 zijn alle bomen en struiken bij de diverse beseigenaren geplant. Er zijn vorig jaar maar liefst 15 verschillende boom- en struiksoorten geplant. In totaal waren het er meer dan 800 boompjes en struiken. Een deelnemer was het afgelopen jaar zelfs zo enthousiast dat hij, los van het project, in zijn bos nog honderden bomen en struiken extra heeft geplant.

Ook dit jaar kijkt het bestuur en de vrijwilligers van de NatuurWerkgroep gemeente Rucphen met tevredenheid terug op het Forest Fitness project, maar een kleine kanttekening is dat het project na 3 jaar de meeste (enthousiaste) beseigenaren in de gemeente Rucphen wel heeft bereikt. Er wordt gekeken naar een vervolg van het project in 2023, maar alleen als er voldoende aanmeldingen zijn om het project uit te voeren. De eerste geïnteresseerde heeft zich inmiddels wel al gemeld.

Vrijwillig landschapsbeheer – vrijdagochtendgroep

De vrijdaggroep landschapsbeheer heeft in 2022 veel afwisselende werkzaamheden uitgevoerd.

De groep is van 12 vrijwilligers naar 11 gegaan; 2 hebben er voor gekozen elders vrijwilligers werk te doen en er is er weer 1 bijgekomen. We zijn nu met 1 vrouw en 10 mannen. Gemma, Anton, Bert, Cees, Gerard, Jan, Leon, Peter, Piet, Toine en Wout.

Ook dit jaar weer heel wat meer uren gemaakt namelijk 1.225. De grootste projecten waren het onderhoud van de nieuw ingerichte bijenrotonde, het bos van Camping de Posthoorn en de hakwal afzetten aan de Zundertseweg. We hebben daaraan in 22 keer ruim 550 uren besteed.

Overzicht per maand:

. Januari: 2 x dode bomen verwijderen bij van Andel in Posthoorn, 1 x wilgenknoten in de Bernhardstraat en 1 x hakwal afzetten Zundertseweg.

. Februari: 4 x hakwal afzetten Zundertseweg.

. Maart: 1 x hakwal afzetten Zundertseweg, 1 x wilgenknoten Luienhoeksestraat, 1 x NLdoet voedselbos en heemtuin, 2 x Onderhoud bijenrotonde Gebrande Hoefstraat.

. April: 1x ijsvrij i.v.m. sneeuw, 2 x Onderhoud wandelroutes Rucphensebossen, 2 x tegelwippen, grondwerk en inzaaien Kozijnenhoek.

- . Mei: 1 x Am vogelkers verwijderen Gastelsebaan, 1 x Onderhoud bijenrotonde Gebrande Hoefstraat, 1 x Japanse duizendknoop verwijderen Keijtenburgstraat, 1 x Onderhoud Gaegelpad o.a. wilgen verwijderen.
- . Juni: 1 x Japanse duizendknoop verwijderen Posthoorn 7, 1 x Onderhoud belevingspad, 2 x Onderhoud bijenrotonde Gebrande Hoefstraat 1 x Jacobskruiskruid verwijderen Bakkersmeer en Moervenstraat.
- . Juli: 4 x Am vogelkers verwijderen bos Camping de Posthoorn, 1 x Onderhoud bijenrotonde Gebrande Hoefstraat,
- . Augustus: 2 x Am vogelkers verwijderen bos Camping de Posthoorn, 1 x Onderhoud bijenrotonde Gebrande Hoefstraat, 1 x bramen verwijderen voedselbos Kerkstraat.
- . September: 3 x Onderhoud wandelpad Jagtenberg, 2 x onderhoud bijenrotonde Gebrande Hoefstraat, 1x stroken frezen en opnieuw inzaaien Kozijnenhoek, dit na de droge zomer en de riool werkzaamheden.
- . Oktober: 1x Kerkheidestraat tegels wippen en inzaaien, 2 x dode bomen verwijderen en terrein opschonen Rucphenseweg ,1 x Japanse duizendknoop verwijderen Keijtenburgstraat, 1 x Am vogelkers verwijderen achter Heemtuin.
- . November: 2x Boomplantdag in alle 5 de kerkdorpen, 2 x Natuurwerkdag op Landgoed Schijf en akker van Brabantwater in Schijf, 1x sleuven maken voor automatische beregening in de Heemtuin, 1x voor Forest Fitness zagen in het Moervenstraatje.
- . December: 1 x 900 boompjes planten in het Meerven, 1 x Forest Fitness aanplant 6 kloempen, 3 x bos dunnen en Am vogelkers verwijderen in het Moervenstraatje.

Vrijwillig landschapsbeheer – zaterdagochtendgroep

Gewerkte uren en activiteiten:

In totaal werd er 856 uur gewerkt. Naar soort werkzaamheden betrof het onderhoud 2,25 ha boselementen, aanplanten van 2.300 bomen en 1.000 struiken, 39 knotbomen geknot, 277 meter houtwal onderhouden en 4 poelen schoon gezet.

Overzicht per maand:

- . Januari: In verband met de corona maatregelen gestart op 22 januari. In Krabbenbossen wilgen geknot aan de Weerdstraat/Tweegelandenbrugweg in Effen.
- . Februari: Sint Jansstraat 106 te Sprundel wilgen geknot. Op Vloeiweide langs vijver opslag verwijderd. Op “De Lokker” berken- en dennen opslag verwijderd.
- . Maart: Natuurwerkdag van 2020 ingehaald op Landgoed de Moeren. Op “De Lokker” berken- en dennen opslag verwijderd.
- . Mei: Onze coördinator Johan Vermunt is ons ontvallen. Op “De Lokker” Johan herdacht en ter nagedachtenis wandeling gemaakt door “De Lokker”.
- . September: Hakhout rondom poel 22 en poel 23 afgezet.
- . Oktober: Op 6 oktober is Ad van den Broek ons ontvallen. Afvaardiging van zaterdag werkgroep heeft op 13 oktober de afscheidsbijeenkomst bijgewoond bij de Menmoerhoeve. Hakhout rondom poel 10, poel 22 en poel 24 afgezet. Maaien van riet in poel 22. Maken zichtlijn langs zandpad bij poel 24. Heide bij poel 24 vrijgemaakt van berken- en dennenopslag.
- . November: Landelijke natuurwerkdag op Landgoed De Moeren. Berken- en dennenopslag verwijderd op de heide. Planten van bomen en struiken, totaal 3.300 stuks gedurende drie zaterdagochtenden in voedselbos 's Heeren Vruchten.
- . December: Verwijderen van berken- en dennenopslag op heide bij Padvinderven. Achter Slikstraatje wilgen geknot. Jan Hop heeft met Sjaan het dikke hout uit de wei gesleept.

Met dank aan:

Els Hendriks, Eric-Jan Verheem, Frans en Ria Koevoets, Gerard en Suze Sand, Hans de Jong, Henk en Tonny Kanters, Hermine Vloemans, Irene Schrottenboer, Jan Hop, Jan Lazeroms, Leo Ceelen, Marieta Herijgers, Michael van Dam, Toin van Lint, Wil Jacobs, Wim Vos, Els Vos en Hubert Broeders.

Weide- en Akkervogelbescherming

Op 23 februari 2022 was er een live-uitzending vanuit het kantoor in Haaren. Ondanks het minimaal aantal Corona-beperkingen, had Brabants Landschap besloten om de deelnemers niet uit te nodigen voor een fysieke bijeenkomst in het provinciehuis in Den Bosch!

De digitale bijeenkomst werd gestart met een welkomstwoord van Joris Hogenboom, de nieuwe directeur van Brabants Landschap, opvolger van Jan Baan. Daarna kwam Jochem Sloothaak, Provinciaal coördinator van Akker- en Weidevogelbescherming met de hoogtepunten van het seizoen 2021.

Fien Oost, collega van Jochem, belichtte de resultaten van het beschermingswerk, gevolgd door Tim Visser, die sprak over een nieuw onderzoek m.b.t. kievitkuikens.

Het eerste gedeelte werd afgesloten met een kennisquiz boerenlandvogels door Marco Renes en Jochem.

Na de pauze kwamen 3 enthousiaste soortenbeschermers aan het woord: Ton van den Tillart vertelde over uilen, Henk van Diest over akkers, Chris van Lieshout over erven, ervenplussubsidie en biodiversiteit.

Hagar Roijackers, gedeputeerde van water, natuur en gebiedsgerichte aanpak, sloot de avond af met een mooie toespraak over landbouw, weidevogels en vrijwilligers.

Op vrijdag 25 februari heeft Jan Kiewit, samen met Jochem Sloothaak de officiële inschrijving geopend van het **project Erven-Plus**. Hiervoor was een persmoment geregeld bij agrariër René Vermunt aan de Zwartenbergseweg in Etten-Leur. Bij Erven-Plus krijgen eigenaren van grote erven in het buitengebied gratis advies en materiaal om biodiversiteit op en rond hun erf te ondersteunen.

Op 9 maart was de **startavond van de Vrijwillige Weide- en Akkervogelbescherming van de Gemeenten Rucphen, Etten-Leur en Halderberge**. De locatie was Hoeve 't Oosteind in Sprundel. Er waren 23 personen aanwezig! Hans Maathuis, voorzitter van de Agrarische Natuurvereniging Baronie-Markiezaat, opende de bijeenkomst. In zijn welkomstwoord meldde hij, dat op de dag van deze vergadering het eerste kievitseizoen om 11.05u. gevonden was in Hengevelde in Overijssel!

Daarna nam Jan Kiewit de agenda over en liet iedereen zijn of haar woordje doen over het afgelopen seizoen. Ook was er een terugblik op de digitale livestreamuitzending van de Provinciale Jaaravond. Het registreren via de app kwam ter sprake en predatie werd uitgebreid besproken, waarbij de maatregel "Vos Weivrij" uitgebreid aan bod kwam. De Jaarverslagen 2021 werden uitgedeeld. Ook de mandjes, bamboestokken, folders en naslagwerken konden meegenomen worden.

Na de pauze vertelde Fien welke maatregelen er zijn m.b.t. het beschermen van de kievit, de weidevogel, die in onze contreien het meeste waargenomen wordt. Tevens werd het **Partridge-project** toegelicht, dat in 2023 van start gaat! Zij nodigde alle vrijwilligers uit om in mei naar de Cinema in Roosendaal te komen om naar een film te komen kijken over allerlei activiteiten in het veld in Noord-Brabant. Dit t.g.v. het 40 jarig bestaan van Vrijwillig Landschapsbeheer! De entree is gratis! Dit als dank voor de jarenlange inzet van de vele vrijwilligers bij Brabants Landschap!

Tot slot vertelde Rens aan de hand van enkele beelden, over het **project Erven-Plus**, waarbij d.m.v. een erfscan gekeken wordt of op een (agrarisch) bedrijf of particulier met een grote tuin, vergroening plaats kan vinden door aanplant van struweel, hagen, knotwilgen of ander groen! Ook wordt gekeken of er kasten voor o.a. uilen, zwaluwen, vliegenvangers of mussen weggehangen kunnen worden! Dit alles gecoördineerd door Brabants Landschap! Ook kan er een QuickScan gedaan worden!

Op vrijdag 3 juni 2022 was er een **bijeenkomst en excursie voor de weidevogelcoördinatoren**. De ontvangst van de 33 deelnemers was in het bezoekerscentrum "De Kraaienberg" aan de Fianestraat in Bergen op Zoom. Daarna volgde een leerzame excursie o.l.v. Erik de Jonge! Hij nam ons mee naar

de rand van het Markiezaatsmeer, waarbij we uitleg kregen over het unieke gebied en de daar voorkomende soorten. Ook werd Mattenburg aangedaan, een prachtig bosgebied met mooie lanen, behorend bij het Landhuis met Orangerie, dat al enige jaren geleden in het bezit gekomen is van Brabants Landschap! Tot slot werd de vogelkijkhut aangedaan, van waaruit diverse watervogels, zoals lepelaar en verschillende eendesoorten gespot werden. Vervolgens werd op de buitendijkse Hoeve Hildernisse de lunch genuttigd met aansluitend een gespreksronde, waarbij eenieder zijn of haar ervaringen op weidevogelbeschermingsgebied te berde kon brengen. Rond 16.45u. werd deze leerzame en gezellige dag afgesloten!

Op 9 november was er **de coördinatorenavond Vrijwillige Weidevogelbescherming** in de Linihof te Made. Namens Vrijwillige Weidevogelbescherming Gemeente Rucphen, Halderberge en Etten- Leur is Jan Kiewit naar deze coördinatorenavond geweest. Er waren 25 personen aanwezig, waaronder vertegenwoordigers van Altena, Raamsdonk, Waalwijk, Moerdijk, Lage Zwaluwe, Zundert en Prinsenbeek. Fien Oost en Lisa de Biggelaar leidden namens Brabants Landschap de vergadering. Anja Populier gaf hierbij ondersteuning. Allereerst was er een uitwisseling van de resultaten van het seizoen. Verder werd er gesproken over het verloop in de groep, eventuele werving van nieuwe vrijwilligers, terugblik van het seizoen (legsels, uitkomst, kuikens), bijzondere gebeurtenis, anekdote of foto. Verder werd er gesproken over ervaringen Maatwerkregeling en/of Wei- vosvrij. Ook werd gevraagd of het iedereen gelukt was om de resultaten in te voeren in de Boerenlandmonitor en of er nieuwe ontwikkelingen waren binnen of buiten de groep of in het werkgebied! Het seizoen 2022 begon eerst erg guur en nat! Gebleken is, dat door droogte en een te lage bodemtemperatuur in maart en april, veel jonge weidevogels, vooral kieviten, het niet overleefd hebben! Dat blijkt uit de getallen: In 2021 was het totaal uitgekomen weidevogels 4077, waaronder 3201 kieviten. In 2022 was het totaal uitgekomen weidevogels 2460, waaronder 1841 kieviten! Een duidelijke daling i.v.m. het vorige seizoen! In Altena werden maar liefst 600 nesten gevonden! Zij zijn met recht ook een van de weidevogelgroepen met de meeste deelnemers en de grootste resultaten! Ongetwijfeld spelen plasdrasgebieden hier een rol! Jammer genoeg waren er in het seizoen 2022 in de Gemeente Rucphen geen deelnemende agrariërs aan "Kansen voor de kievit".

Op 21 november was er in Hoeve "t Oosteind" **de evaluatie-avond over het weidevogelseizoen 2022**. Er waren 23 aanwezigen. Fien Oost was er namens Brabants Landschap als zijnde de Provinciaal Coördinator. Jan Kiewit opende de vergadering en liet alle aanwezigen hun zegje doen over het afgelopen seizoen 2022. Ook Rinus van Koullil, als veldcoördinator en Hans Maathuis, als voorzitter van de Agrarische Natuurvereniging Rucphen, kwamen aan het woord. Er ontstonden levendige discussies over maatregelen, die wel of niet genomen moesten worden, waarbij predatie natuurlijk weer ter sprake kwam! Fien mengde zich uitvoerig in de discussies en besteedde veel aandacht aan de toekomst van de Weidevogelbescherming, aan Erven-Plus, waarbij zij het nog steeds jammer vindt, dat de Gemeente Rucphen hier nog altijd niet aan deelneemt! Ook gaat er in de nabije toekomst uitgebreid aandacht besteed worden aan de patrijs, waarvoor mensen in het veld zich meldden voor de monitoring.

PR en werving

Elke maand is er een nieuwsbrief uitgebracht om onze leden nader te informeren. Naast onze leden is er ook een grote groep geïnteresseerden die deze nieuwsbrief ontvangt.

Er zijn meerdere persberichten opgesteld en geplaatst in de Bode en BN/de Stem. De persberichten hadden betrekking op het Forest Fitness project en Natuurindekern.

Twee maal was er hierover een radio-interview op Radio Rucphen met Cees Terpstra.

Verder leverden wij een bijdrage aan de jubileumfilm van BMF en aan de serie Droogte van Omroep Brabant die in 2023 wordt uitgezonden.

Natuur en omgeving

De werkgroep hield zich vnl. bezig met het kritisch volgen van omgevingsvergunningen, illegale kap en kapvergunningen. In meerdere gevallen werd melding van illegale kap gedaan

Een aantal keren werd een reactie ingediend tegen een (ontwerp)bestemmingsplan waarin onvoldoende groencompensatie of zekerheid omtrent de groene maatregelen werd geboden in de betreffende verbeelding en/of regels.

Natuurindekern

In samenwerking met de gemeente Rucphen en de Heemtuin Rucphen werd dit project dit jaar voor de kern Sprundel uitgevoerd. Door de financiële steun van het Buurtnatuur- en buurtwaterfonds en van de gemeente Rucphen werden er 53 nestkasten, 46 bijenhoeven, 43 fruitbomen, 41 overige bomen, 71 struiken, 252 kruidenplanten, 204 overige planten en 70 zakjes bloemenzaad uitgedeeld. Tevens werd op de basisschool aan 2 groepen 5 het belang van groen in de kern uitgelegd.